

вих. № 0000000015

від 22.05.2020 р.

**НАЦІОНАЛЬНІЙ КОМІСІЇ З ЦІННИХ
ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВОГО РИНКУ**

**Департамент проведення
інспекцій професійної діяльності**

01010, м. Київ, вул. Московська, 8, корп. 30

Пропозиції до проєкту Порядку проведення перевірок у сфері професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) та діяльності у системі накопичувального пенсійного забезпечення

Українська асоціація адміністраторів пенсійних фондів (далі - УААПФ), висловлює свою повагу, та підтримує концептуальну ідею створення нормативно-правового акту, який визначатиме правовідносини при здійсненні державного нагляду (контролю) у сфері професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) та діяльності у системі накопичувального пенсійного забезпечення на основі принципу оцінки ризиків та доцільності, а також сприятиме процесу підвищення якості національного ринку капіталу.

Водночас, вважаємо, що проєкт Порядку проведення перевірок у сфері професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) та діяльності у системі накопичувального пенсійного забезпечення, оприлюднений НКЦПФР 29.04.2020 р. (надалі – Порядок проведення перевірок), містить ряд важливих недоліків, які необхідно усунути в процесі подальшої роботи над вдосконаленням цього документу з огляду на наступне:

1. Законами України «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» **визначені лише повноваження та завдання регулятора (НКЦПФР).** Але **основні принципи, підстави та спосіб здійснення державного нагляду (контролю) у сфері професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) та діяльності у системі накопичувального пенсійного забезпечення, права суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю), в цих законах не прописані.**

Водночас слід зазначити, що статтю 19 Господарського кодексу України передбачено – органи державної влади і посадові особи, уповноважені здійснювати державний контроль і державний нагляд за господарською діяльністю, їх статус та загальні умови і порядок здійснення контролю і нагляду **визначаються законами.** Дана норма виходить з конституційного принципу, що встановлює: **органи державної влади, діють у межах повноважень, і засобами, передбаченими Конституцією України та законами України.**

Враховуючи вищевикладене, з метою захисту прав суб'єктів господарювання, господарська діяльність яких перевіряється, вважаємо за необхідне, до закріплення на

законодавчому рівні, як це передбачено Конституцією України та Господарським Кодексом України, передбачити в проєкті *Порядку проведення перевірок* відповідні норми, які будуть визначати:

- основні принципи, якими має керуватись НКЦПФР при здійсненні державного нагляду (контролю),
- підстави здійснення державного нагляду (контролю) у сфері професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) та у системі накопичувального пенсійного забезпечення,
- права суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю),
- періодичність проведення планових перевірок;
- визначення строків проведення перевірок;
- визначення форм нагляду
- оформлення результатів перевірки.

2. Проєктом *Порядку проведення перевірок* передбачено проведення перевірок з метою **оцінки якості системи управління ризиками**, а також з метою перевірки **відповідності та ефективності комплаєнсу** ліцензіатів, Центрального депозитарію цінних паперів.

Відповідно до Концептуальних засад нагляду за учасниками, які провадять професійну діяльність на фондовому ринку на основі оцінки ризиків, схвалених рішенням НКЦПФР 26.03.2019 №177 - оцінка якості управління ризиком - це наскільки якісно установа здійснює загальне оцінювання ризику, оброблення ризику, моніторинг ризику та прогнозування ризику. Оцінка якості управління ризиком характеризується як висока, така, що потребує вдосконалення, або низька.

При цьому чинне законодавство, у тому числі нормативно-правові акти НКЦПФР, **не містять чітких критеріїв**, за якими якість системи управління ризиком має характеризуватися як висока, така, що потребує вдосконалення, або низька. Також не визначена методика такої оцінки.

Також сьогодні на законодавчому рівні **відсутні вимоги** до професійних учасників фондового ринку та осіб, що здійснюють діяльність у системі накопичувального пенсійного забезпечення, **щодо обов'язкової наявності системи комплаєнс, конкретних вимог до такої системи, а також відсутні критерії та методика оцінки відповідності та ефективності комплаєнсу**.

Враховуючи вищевикладене, вважаємо за можливе здійснювати перевірки з метою оцінки якості системи управління ризиками, ефективності комплаєнсу ліцензіатів, Центрального депозитарію цінних паперів **виключно після закріплення на законодавчому рівні** або у відповідному нормативно-правовому акті НКЦПФР критеріїв та методики такої оцінки.

3. Пунктом 7 статті 19 Господарського кодексу України передбачено - суб'єкт господарювання має право на одержання інформації про результати інспектування і перевірок його діяльності не пізніш як через тридцять днів після їх закінчення, якщо інше не передбачено законом. Дії та рішення державних органів контролю та нагляду, а також їх посадових осіб, які проводили інспектування і перевірку, можуть бути оскаржені суб'єктом господарювання у встановленому законодавством порядку.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» - Юридична особа не може бути притягнута до відповідальності за дії, що були предметом перевірки, за результатами якої не було виявлено правопорушень на ринку цінних паперів, у системі накопичувального пенсійного забезпечення.

Оскільки проєктом *Порядку проведення перевірок* не передбачене складання Акту за результатами перевірки, в якому має бути зазначений факт виявлення порушень або відсутності порушень з питань, що були предметом перевірки, вважаємо, **це порушенням конституційного права суб'єктів перевірок на захист своїх інтересів.**

Крім того, відсутність оригіналу Акту перевірки **порушує право суб'єкта перевірки на оскарження** дій та рішень державних органів контролю та нагляду, а також їх посадових осіб, які проводили інспектування і перевірку, у встановленому законодавством порядку, та **позбавляє можливості** оскаржити рішення регулятора в установлені Кодексом адміністративного судочинства терміни.

Також хочемо звернути увагу на питання, які можуть виникнути при здійсненні перевірок суб'єктів системи накопичувального пенсійного забезпечення. По-перше, не всі установи, які відносяться до суб'єктів системи накопичувального пенсійного забезпечення згідно із Законом України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" отримують ліцензію НКЦПФР.

По-друге, недержавні пенсійні фонди, наприклад, не здійснюють діяльність самостійно, вони залучають компанії, які мають ліцензії на відповідні види діяльності. Тому проведення перевірки недержавного пенсійного фонду за юридичною адресою недержавного пенсійного фонду не ефективно, та така перевірка не зможе оцінити діяльність фонду в межах чинного законодавства.

Також до суб'єктів системи накопичувального пенсійного забезпечення відносяться страхові компанії та банки, які, як відомо, знаходяться під наглядом Національного банку України (з 01 липня ця норма буде діяти для страхових компаній).

Таким чином, на підставі вищевикладеного вважаємо за потрібне розробити **окремий порядок проведення перевірок суб'єктів системи накопичувального пенсійного забезпечення**, який би враховував особливості діяльності, зокрема, недержавних пенсійних фондів, та обов'язково погоджувався із Національним банком України. Зі свого боку фахівці Української асоціації адміністраторів пенсійних фондів готові долучитись до розробки проєкту проведення перевірок для суб'єктів системи накопичувального пенсійного забезпечення та до процесу доопрацювання проєкту *Порядку проведення перевірок* та надати відповідні консультації та обґрунтування.

При цьому надаємо Пропозиції та зауваження до Проєкту Порядку проведення перевірок у сфері професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) та діяльності у системі накопичувального пенсійного забезпечення у вигляді порівняної таблиці на 15 аркушах.

Адреса для листування: 04119, м. Київ, а/с 98, телефон (044) 207-02-97.

З повагою,

Голова Ради

(044) 207-02-97
(050) 382-13-09

О.А. Сотскова